

UZUM MEVASI URUG‘I YOG‘INING TARKIBI VA UNING TABOBATDA ISHLATILISHI

СОСТАВ МАСЛА ВИНОГРАДНЫХ КОСТОЧЕК И ЕГО ПРИМЕНЕНИЕ В МЕДИЦИНЕ

COMPOSITION OF GRAPE SEED OIL AND ITS USE IN MEDICINE

Nabijanova Maftuna Alijon qizi

Andijon davlat universiteti 2-bosqich magistranti

Kimyo fanlari doktori professor

Kirgizov Shaxobiddin Mirzaraimovich

Annotatsiya: Maqolada uzum urug‘idan olingan yog‘ining tarkibi, ishlatilish sohalari hamda ayrim foydali xususiyatlari keltirilgan. Hozirgi kunda dunyo tabobatidagi ayrim kasalliklarni, masalan, qandli diabet, yurak qon-tomir, Parkinson kasalligi, glaukoma, kimyoviy zaharlanish kabi kasalliklarni davolashdagi istiqbollari bayon etilgan.

Kalit so‘zlar: Uzum urug‘i yog‘i, uzum urug‘i ekstrakti, tokoferol, resveratrol, oligomerik protoantosiyandin, chakanda yog‘i.

Аннотация: В статье представлены состав, области применения и некоторые полезные свойства масла виноградных косточек. В настоящее время описаны перспективы лечения некоторых заболеваний в мировой медицине, таких как диабет, сердечно-сосудистые заболевания, болезнь Паркинсона, глаукома, химические отравления.

Ключевые слова: Масло виноградных косточек, экстракт виноградных косточек, tokoferol, ресвератрол, олигомерный протоантоцианидин, облепиховая масла.

Annotation: The article presents the composition, applications and some beneficial properties of grape seed oil. Currently, the prospects for the treatment of some diseases in world medicine, such as diabetes, cardiovascular diseases, Parkinson's disease, glaucoma, and chemical poisoning, have been described.

Keywords: Grape seed oil, grape seed extract, tocopherol, resveratrol, oligomeric protoanthocyanidin, retail oil.

Bugungi kunda uzum urug‘i yog‘i jahon bozorida ancha yuqori talabga ega va oziq-ovqat, farmasevtika, kosmetika sanoatida qo‘llaniladi. Sababi u keng biologik faollikka ega. Uzum urug‘i yog‘i poli- va mono to‘yinmagan yog‘ kislotalarning yuqori miqdori bilan ajralib turadi, shuningdek, tokoferollarni (E vitamini), karotinoidlarni (provitamin A), antioksidantlarni immunostimulyatsiya qiluvchi, yallig‘lanishga qarshi, bakteritsid, biriktiruvchi va yaralarni davolovchi faollikni oshirishga yordam beruvchi xlorofillar va fenolik birikmalarni o‘z ichiga oladi. Bu birikmalar inson yoki hayvon tanasi tomonidan sintez qilinmaydi, ularni faqat oziq-ovqatdan olish mumkin [1].

Uzum urug‘i yog‘i bir qator sog‘liq muammolarini, shu jumladan, shish, dermatit, artrit, husnbuzarlar, ajinlar, qandli diabet, yurak-qon tomir kasalliklari, xususan ateroskleroz, stress, gipertoniya, revmatizm, nevrit, pnevmoniya, miyokard infarkti, Parkinson kasalligi, glaukoma va hatto kimyoviy zaharlanish kabi kasalliklarni davolashda foydali hisoblanadi

[2]. Uzum urug'idan olingan yog' o'ziga xos xususiyatlarga ega. Birinchidan, u asosan to'yinmagan yog' kislotalardan iborat bo'lganligi sababli, ularning dorivor xususiyatlari shubhasizdir. Ikkinchi esa, pikgenollar va boshqa biologik faol moddalar mavjudligidir [3]. Tarkibida oligomerik protoantosiyanidin mavjudligi tufayli chakanda yog'idan kam bo'lmagan antioksidant va yallig'lanishga qarshi, yarani davolovchi ta'sirlarga ega. Ushbu moddalar tufayli yog' gipoxolesterolemik, kardioprotektiv va kimyopreventiv ta'sirga ega [4]. Uzum urug'i yog'i antitrombotik ta'sirga ega. Eksperimental tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, uzum yadrosi yog'i qandli diabet kasalligida yuqori glyukoza kontsentratsiyasidan kelib chiqqan β hujayra apoptozidan himoya qiladi. Hayvonlar ustida o'tkazilgan eksperimental tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, uzum yadrosi yog'i uglerod tetraxlorid (CCl_4) ta'sirida tana hujayralariga va jigar hujayralariga toksik zarar yetkazishdan himoya qilib, jigarni ishdan chiqishini oldini oladi [5].

Sharq tabobati asoschisi Abu Ali ibn Sino ta'limotiga ko'ra, uzum urug'ining yog'i (ingl. grapeseed oil)da inson organizmi uchun nihoyatda foydali bo'lgan tabiatning asl xazinasini jamlangan. Yog' tarkibida juda yuqori konsentratsiyada makro va mikroelementlar, yog' kislotalari va biriktiruvchi moddalar mavjud. Kaliy, natriy, kalsiy, temir moddalari, flavonoidlar, fitosterollar, oshlovchi moddalar, fitonsiller, fitosteroidlar, xlorofill, enzimlar, kremniy, to'liq to'yinmagan linol kislotalari: Omega-6 (70 % gacha), Omega-9 (25 % gacha), Omega-3, palmitin, stearin, palmitomin, araxidon kabi kislotalar mavjud. Uzum urug'ining yog'i tarkibidagi xlorofill ushbu shifobaxsh yog'ning sarg'ish-yashil rangini ta'minlab beradi. Xlorofill teriga tinchlantiruvchi ta'sir ko'rsatadi, buyrak va siydik yo'lida tosh hosil bo'lishiga to'sqinlik qiladi. Nafas yo'llari, endokrin va oziq-ovqat hazm qilish organlarining ish faoliyatini yaxshilaydi. Tabiatda faqat uzum urug'i yog'ida uchraydigan tabiiy antioksidant - resveratrol borligi, bu yog'ning qiymatini yanada oshiradi. Resveratrol – gijja, bakteriya va zamburug'lardan himoyalash uchun o'simlik tomonidan ishlab chiqariladigan tabiiy fitoaleksin moddasidir. Resveratrol esterogen miqdorini me'yorlashtiradi, qon-tomir va kapilyarlarni mustahkamlaydi, qon va limfa aylanishini yaxshilaydi. Teridagi kollagen moddasini saqlab turishi tufayli teri uzoq vaqt elastikligini va tarangligini saqlaydi [6].

Tadqiqotlarga ko'ra, 100 g uzum yadrosi ekstrakti qabul qilinganidan 2-3 soat o'tgach, qon va hujayralardagi xolesterin miqdori 60-70 % kamayadi va doimiy foydalanish bilan bu ateroskleroz va leykemiyaning oldini olishi isbotlangan. Yangi uzumni saraton dorilarining bir qismi sifatida iste'mol qilish ushbu kasallikni oldini olib, qo'shimcha davolaydi. Uzum urug'idan olingan yog' kosmetologiyada uzoq vaqtdan beri qo'llanilgan. U juda mashhur tana, yuz, soch va tirnoqlarni parvarish qilish vositalariga kiritilgan. Uning asosiy tarkibiy qismlari A, B va E vitaminlari, fitosterollar, flavonoidlar, xlorofill va ayrim to'yinmagan kislotalardir.

1-rasm. Uzum yog‘i ekstrakti

Uzum yog‘i ekstrakti tanaga tez so‘riladi, terini namlaydi va oziqlantiradi. Tizimli foydalanish bilan u regeneratsiyaga yordam beradi, terining tuzilishini, elastikligini yaxshilaydi. Uzum urug‘ining afzalliklari muammoli teri uchun juda yaxshi. Yog‘ yordamida pigment paydo bo‘lishining oldini olish mumkin. Dog‘larni ketkizadi, yog‘ va ter bezlarining ishini normallashtiradi, yuz rangini yaxshilaydi. Uzum yog‘i yuzdagi husnbuzarlarni davolash uchun deyarli barcha komplekslarning tarkibiy qismi hisoblanadi. Gormonal buzilishlar yoki ultrabinafsha nurlanish bilan bog‘liq bo‘lgan terining erta qarishini oldini olish uchun ushbu vositadan foydalanish mumkin. Agar tashqi foydalanishda bu xomashyoni o‘z ichiga olgan tozalovchi vositalardan tez-tez foydalanish terining shikastlanishiga olib kelishi mumkin. Shuning uchun bunday tozalash haftasiga 2 martadan ko‘p bo‘lmagan holda amalga oshirilishi tavsiya etiladi [7].

Xulosa qilib aytganda, uzum urug‘i yog‘i yuqori ozuqaviy qiymatga ega ekanligi, yuqori yog‘ kislota tarkibiga ega ekanligi, tarkibida yuqori antioksidant hisoblangan resveratrol hamda tokoferol kabi kuchli antioksidantlar mavjudligi ushbu yog‘ning qiymatini oshiradi. Shuning uchun uning ekstraktini revmatizm, nevrit, skleroz, pnevmoniya, miyokard infarkti, Parkinson, artrit, glaukoma kabi kasalliklarni davolashda ishlatiladigan biologik tabiiy oziq-ovqat qo‘shilmalari tayyorlashda asosiy manba sifatida qo‘llash mumkin. Bundan tashqari bu yog‘ni fermentlangan sut mahsulotlarini ishlab chiqarishda funksional tarkibiy qism sifatida ishlatish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Concepcion P., Ruiz del Castillo M.L., Carmen G., Gracia P.B., Gema F. Supercritical fluid extraction of grape seeds: extract chemical composition, antioxidant activity and inhibition of nitrite production in LPS-stimulated Raw 264.7 cells // The journal is The Royal Society of Chemistry Food Function. 2015. Vol. 6. Pp. 2607-2613.

2. Ma'murov F. Uzumchilikning zamonaviy asoslari, T. Fan. 2020, 205b.
3. Кароматов И.Д., Абдулхаков И.У. Виноградник, виноград, изюм – применение в медицине (обзор литературы) - Современная наука- обществу XXI века. Книга 3 Ставропол «Логос» 2016, глава II, 35-76.
4. Ралофф Дж. Виноградные косточки повышают уровень холестерина - Новости науки - 1991, 139, 17.
5. Лай Х., Кан Х., Цзэн Л., Ли Дж., Ян Ю., Лю Д. Защитные эффекты и генетические пути масла шиповника виноградных косточек против высокого уровня глюкозо - индуцированного апоптоза в β -клетках поджелудочной железы - BMC Complement. Старение. Мед. 2014, 9 янв., 14(1), 10.
6. Abdullaev R.M. va boshqalar. Uzum yetishtirish va mayiz quritishning zamonaviy texnologiyasi. T. Fan. 2011, 52b.
7. biotus.uz.